

Paragraaf 1. Weerstandsvermogen

Inleiding

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan het vermogen van onze gemeente om niet-structurele risico's te kunnen opvangen, zonder dat dit ten koste gaat van de continuïteit in het afgesproken gemeentelijke takenpakket. Door dit weerstandsvermogen hoeft bij een incidentele financiële tegenvaller niet direct tot een bezuiniging overgegaan te worden om de begroting weer sluitend te krijgen. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van onze gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, dat wil zeggen de middelen en mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Ratio weerstandsvermogen

Het is mogelijk om de risico's af te zetten tegen de buffers van gemeente Hollands Kroon. Door de weerstandscapaciteit af te zetten tegen het verwachte financiële gevolg van alle risico's samen, worden conclusies getrokken over het weerstandsvermogen van onze gemeente. Het weerstandsvermogen wordt door middel van een berekening omgezet in een ratio weerstandsvermogen. Een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4 is op dit moment acceptabel en valt onder de kwalificatie 'voldoende'.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De ratio kan worden gemeten in onderstaande tabel:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Uw raad heeft waarderingscijfer C vastgesteld als uitgangspunt.

Beoordeling ratio

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 4.228.795 en de benodigde weerstandscapaciteit is € 3.252.000 (zie ook de volgende pagina). Dit laatste bedrag is berekend in een risicomodel, waarin alle risico's zijn gekwantificeerd. Deze kwantificering heeft plaatsgevonden volgens het vastgestelde beleid.

Bij het invullen van deze gegevens komt de begrote ratio per 01-01-2018 op 1,30. Onze ratio komt hiermee op waarderingscijfer 'C, Voldoende'. In de begroting 2017 was de ratio 1,80. De daling van de ratio wordt voornamelijk veroorzaakt door de daling van de algemene reserve en de reserve vastgoed.

Overzicht van de tien meest risicovolle onderwerpen / projecten voor 2018.

In onderstaande tabel vindt u de 10 meest risicovolle projecten. De vertrouwelijke projecten worden in deze tabel niet gekwantificeerd en aangeduid met xxx .

Nr.	Omschrijving	Toelichting	Beslag op weerstandsvermogen
1	Sociaal domein, decentralisaties.	Het betreft de decentralisaties WMO , Jeugdzorg en de participatiewet. Bij de invoering van de decentralisaties zijn er kortingen toegepast op de meegekomen budgetten. Het is de vraag of deze kortingen / besparingen kunnen worden waargemaakt door de gemeenten.	300.000
2	Uitvoering taakstelling Accommodatie Beleid	Het betreft een omvangrijk project met meerdere maatschappelijke partijen. Daaraan resteert nog een bezuiniging van € 360.000. Wanneer er geen overeenstemming tussen de partijen gevonden kan worden, of sluiting van accommodaties niet kan worden gerealiseerd, is het risico aanwezig dat de bezuiniging niet gehaald wordt en uitvoering van het accommodatiebeleid meer budget vraagt. Dit risico vervalt wanneer de programmabegroting en de wensen en bezuinigingen overeenkomstig worden vastgesteld.	365.000
3	Brede school Slootdorp / Hippolythushoef/Wieringerwerf	In 2016 heeft uw raad ten behoeve van het project onderwijshuisvesting 2017-2021 de contouren van het onderwijshuisvestingsprogramma 2017-2021 goedgekeurd en dekking aangegeven voor de kapitaallasten van de diverse projecten die vanaf 2018 op de begroting gaan drukken. De economie trekt aan en de onderwijshuisvestingsmarkt laat op dit moment al een ontwikkeling zien dat bij meer dan de helft van de aanbestedingen 20% meer financiering nodig dan vooraf is gebudgetteerd ervan uitgaande dat ontwikkeld wordt op basis het Bouwbesluit 2015 en Frisse Scholen klasse B. Vanaf 2020 wordt een nieuw bouwbesluit van kracht (BENG) en moeten alle nieuwe gebouwen energie neutraal worden, waardoor de bouwkosten per m2 zal stijgen .Beide ontwikkelingen houden risico's in voor de nog te ontwikkelen projecten: Brede School Hippolytushoef, Brede School Slootdorp en ontwikkeling schoolcampus te Wieringerwerf – vervangende nieuwbouw Triangel, Don Bosco en Het Baken en revitalisering van De Zilvermeeuw. Wanneer de risico's beter in te schatten zijn zullen wij hier zo spoedig mogelijk - zo mogelijk in de Kadernota 2019 – op terugkomen	xxx
4	Bedrijventerrein Robbenplaat	De basis van het project is het Masterplan Robbenplaat. De projectdoelstelling is om alle werkzaamheden voor bouw- en woonrijp af te ronden en alle grond te verkopen op Robbenplaat West. Robbenplaat Zuid maakt deel uit van het totaal maar is een private ontwikkeling waar de gemeente geen invloed op heeft. De overeenkomst met Agriport levert extra kansen op die ten gunsten komen van de grondexploitatie Hoornseweg en Robbenplaat. Het risico blijft bestaan van vertraging.	xxx
5	Nieuwbouw De Elshof	Afgesproken is om per fase af te rekenen, waarbij het risico aanwezig is van een stijgende rente / niet afnemen van de optie tot verkoop.	xxx
6	Agriport A7	Het realiseren van grootschalige glastuinbouw, agribusiness en logistiek, kleinschalige kennisintensieve en innovatieve bedrijvigheid, recreatie en overige functies, waaronder openbare ruimte, groen, natuurontwikkeling, infrastructuur en woningen t.b.v. glastuinbouw (Agriport A7). Het risico zit voornamelijk in de voorfinanciering van een rotonde.	xxx
7	Claims	De toename van claims tegen de gemeente (o.a. planschade)	49.500
8	Saneringskosten van vervuilde gronden.	De gemeente bezit een stuk grond in Van Ewijksluis waar sprake is van verontreinigde grond. Sanering is verplicht.	112.500
9	Inkoop	De gemeente is gehouden aan het eigen inkoopbeleid, Nationale en Europese aanbestedingsregelgeving. Het risico is aanwezig dat een bepaalde aanbesteding niet volgens de juiste procedure wordt gevoerd wat mogelijk kan leiden tot claims.	11.250
10	Wegen	Eventuele extra onderhoudslasten aan de wegen als gevolg van ontstane schade door zware transportbewegingen. (windmolens)	11.250
		Totaal top 10 risico's openbaar	849.500
		Totaal top 10 risico's vertrouwelijk	922.500
		Overige kleinere risico's (62)	1.480.000
		Totaal beslag op weerstandsvermogen	3.252.000

Trends & ontwikkelingen

Onderwijshuisvesting

In 2016 heeft uw raad ten behoeve van het project onderwijshuisvesting 2017-2021 de contouren van het onderwijshuisvestingsprogramma 2017-2021 goedgekeurd en dekking aangegeven voor de kapitaallasten van de diverse projecten die vanaf 2018 op de begroting gaan drukken. De economie trekt aan en de onderwijshuisvestingsmarkt laat op dit moment al een ontwikkeling zien dat bij meer dan de helft van de aanbestedingen 20% meer financiering nodig is dan vooraf gebudgetteerd, er vanuit gaande dat ontwikkeld wordt op basis van het Bouwbesluit 2015 en Frisse Scholen klasse B.

Vanaf 2020 wordt een nieuw bouwbesluit van kracht (BENG) en moeten alle nieuwe gebouwen energieneutraal worden, waardoor de bouwkosten per m2 zullen stijgen. Beide ontwikkelingen houden risico's in voor de nog te ontwikkelen projecten: Brede School Hippolytushoef, Brede School Slootdorp en ontwikkeling schoolcampus te Wieringerwerf – vervangende nieuwbouw Triangel, Don Bosco en Het Bakken en revitalisering van De Zilvermeeuw.

Wanneer de risico's beter in te schatten zijn zullen wij hier zo spoedig mogelijk - zo mogelijk in de Kadernota 2019 – op terugkomen.

ICT

Zodra IT-systemen falen kan Hollands Kroon niet effectief functioneren. Hierdoor is het van cruciaal belang dat de ICT omgeving van een hoogwaardige kwaliteit is en de veiligheid gegarandeerd blijft. Dit is een omvangrijk project, waarbij het risico wordt gelopen van het niet behalen van deadlines en een overschrijding van de kosten. Voor nu hebben we in de begroting de ontwikkelingen opgenomen die we nu in beeld hebben maar dit is niet uitputtend. In de aankomende jaren komen er nog een aantal grote ontwikkelingen op ons af. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Omgevingswet en de Basisregistratie Personen (Brp). Maar ook andere ICT-wijzigingen bij het Rijk, Provincie en gemeenschappelijke regelingen. Op dit moment is nog niet bekend wat deze projecten aan impact hebben op onze organisatie en wat voor financiële gevolgen hier aan vast zitten. We houden deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Uiteraard komen wij met een apart projectvoorstel als dat noodzakelijk is. Een specifieke onzekerheid lichten we hier wel toe. Wij zien dat een aantal gemeenschappelijke regelingen (GR) ook met ICT-achterstanden kampen. Ook zij moeten hier de komende jaren in investeren. Veelal komen de kosten hiervan uiteindelijk ten laste van de deelnemers van de GR. Voor de begrotingen van komende jaren houden we dit goed in de gaten.

Decentralisaties

De omvangrijke decentralisaties, die zijn overgeheveld naar de gemeenten, hebben grote invloed op de financiële positie. De risico's nemen toe aan zowel de lastenkant als de batenkant. De gedecentraliseerde taken dragen dikwijls een open-einde karakter.

Grondexploitaties

Door de toenemende vastgoedmarkt neemt de kans op financiële meevallers toe. In de paragraaf grondbeleid worden de (kansen en risico's van) grondexploitaties nader toegelicht.

Accommodatiebeleid

Het accommodatiebeleid bevat een structurele bezuinigingsmaatregel. Om deze te realiseren worden incidentele middelen ingezet die een drukkend effect hebben op de beschikbare weerstandscapaciteit. Het ratio weerstandsvermogen daalt hierdoor.

Aantrekkende economie

De economie trekt behoorlijk aan met als gevolg dat de kans op diverse positieve financiële gevolgen toeneemt, zoals lagere bijstand, toename grondverkopen, hogere algemene uitkering, etc.

Beleid

Ons beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen en de nota Weerstandsvermogen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we er voor doen?
1. Inzicht in de financiële gevolgen van de decentralisaties / sociaal domein. 2. Optimaliseren en inbedden van het risicomanagement.	1. Informatiestromen opzetten m.b.t. financiële gevolgen (financiële rapportage ontwikkelen & borgen binnen de planning en control cyclus). 2. Het continu geven van workshops binnen de organisatie en het ontwikkelen van handige formats om risico's te beheersen.

Weerstandscapaciteit

Hollands Kroon rekent de volgende componenten tot de beschikbare weerstandscapaciteit:

- Algemene Reserve
- Reserve Risico Grondexploitaties
- Post onvoorzien
- Onbenutte belastingcapaciteit
- Reserve vastgoed

Algemene reserve

Onze algemene reserve bedraagt per 1-1-2018 € 4.802.549. Hiervan is € 2.031.652 nog niet bestemt. Deze reserve kunnen we inzetten voor incidentele onvoorziene, onvermijdelijke en onoverkomelijke uitgaven en om risico's te kunnen afdekken.

In het voorstel noodzakelijkheden, wensen en bezuinigingen wordt uw raad gevraagd om de Algemene Reserve aan te vullen. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2017 een onttrekking van € 2.235.528 uit de Algemene Reserve heeft plaatsgevonden Dit heeft betrekking op de kosten in verband met het beëindigen van de bestuursovereenkomst COWWI. Dit bedrag zal op termijn in de Algemene Reserve teruggestort worden (zie ook hierna onder het meerjarig verloop Algemene Reserve). In december 2017 wordt uw raad hierover verder geïnformeerd.

Reserve Risico Grondexploitaties

In deze reserve een bedrag gereserveerd voor eventueel toekomstige tegenvallers bij grondexploitaties.

Stille reserves

Van een stille reserve is sprake wanneer de actuele waarde van een bezitting hoger is dan de boekwaarde die op de balans is opgenomen. Omdat deze hogere waarde niet op de balans opgenomen mag worden, ontstaat een overwaarde die stille reserve wordt genoemd. Uit onderzoek is gebleken dat de stille reserves bij onze gronden circa € 2 miljoen zijn, voor onze gebouwen is dit circa € 2 miljoen. De stille reserves worden wel vermeld in deze paragraaf, maar niet meegerekend in het beschikbare weerstandsvermogen.

Vrije ruimte in de belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die er nog is om de onroerende zaak belasting (OZB) te verhogen. Dit is gebaseerd op een berekening, waarbij rekening wordt gehouden met de OZB macronorm, de werkelijke tariefstijging OZB en de wijziging van de woningwaarde. Dit betreft een bedrag van € 395.000.

Onvoorziene uitgaven / begrotingsbuffer

In onze begroting wordt jaarlijks een bedrag van € 10.000 opgenomen ter dekking van onvoorziene gebeurtenissen. Daarnaast is een begrotingsbuffer van € 500.000 aanwezig.

Reserve vastgoed

Als gevolg van de vaststelling van het accommodatiebeleid is een reserve vastgoed gevormd. De stand van de reserve is € 251.753

Overzicht van de weerstandscapaciteit van de Gemeente Hollands Kroon

De weerstandscapaciteit (€)	in de exploitatie	in het vermogen	Totale weerstandscapaciteit
Algemene reserve (vrije deel)		2.031.652	
Reserve risico grondexploitaties		1.040.390	
Vrije ruimte belastingcapaciteit	395.00		
Stelpost onvoorzene uitgaven	510.000		
Reserve vastgoed		251.753	
Totaal	905.000	3.323.795	4.228.795

Meerjarig verloop Algemene Reserve

In het onderstaande overzicht is het uitgangspunt dat de kosten m.b.t. de beëindiging van de bestuursovereenkomst COWWI worden terugverdiend vanaf 2020 en in 3 gedeeltes in de jaren 2020,2021 en 2022 worden terug gestort.

Algemene Reserve	2018	2019	2020	2021
Stand per 1 januari	4.802.549	1.124.912	1.124.912	541.300